

■ Ἡρώες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως

Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας*

† 14η Ἀπριλίου 1821

*Τ' εἶν' τὸ κακὸ πὺν γίνεται,
Στὴ μέση στὸ Λεβείδι
Κάνε βουνὰ γκρεμίζονται,
Κάνε στοιχιά παλεύουν.
Μήτε βουνὰ γκρεμίζονται,
Μήτε στοιχιά παλεύουν,
Ἐκλείσαν τὸν Στριφτόμπολα,
Ὅκτῶ χιλιάδες Τοῦρκοι.*

Ἡ **λ**αϊκὴ μούσα ἔχει τιμήσει δεόντως τὸν Ἀναγνώστη Στριφτόμπολα. Ὁ Καλαβρυτινὸς ἀγωνιστὴς τοῦ '21 ὑπῆρξε ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀνδρείους ὄπλαρχηγοὺς τοῦ Μοριά.

Ἄν ὁ ἡρωϊσμός κληροδοτεῖται, ἡ μοῖρα τοῦ Ἀναγνώστη Στριφτόμπολα ἦταν προδιαγεγραμμένη. **Υ**ἰὸς τοῦ ἀγωνιστῆ Ἀργύρη Στριφτόμπολα, ἐγγονὸς τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Δημητρίου Στριφτόμπολα καὶ ἀνιψιὸς τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, ὁ Ἀναγνώστης μεγάλωσε μὲ τὸν παλμὸ τοῦ ἔθνικοῦ ξεσηκωμοῦ.

Γεννήθηκε στὰ Καλάβρυτα τὸ 1778 καὶ τὸ πραγματικὸ του ὄνομα ἦταν Δημήτριος. **Τ**ὸ προσωνύμιό «Ἀναγνώστης» τοῦ δόθηκε καθὼς ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ λίγα παιδιά τῆς ἐποχῆς πὺν ἔμαθε γράμματα. **Ο**ἱ γονεῖς του τὸν ἐμπιστεύτηκαν ἀπὸ μικρὸ σὲ αὐστηροὺς δασκάλους, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἔδειξε ὅτι ἦταν ιδιαίτερα φιλομαθής.

Τὸ 1800 πῆγε στὴν Τριπολιτσά, ὅπου γιὰ μιὰ πενταετία ἐργάστηκε ὡς δάσκαλος. **Ὡ**στόσο, σύμφωνα μὲ μαρτυρίες,

ἐκτὸς ἀπὸ γραφή καὶ ἀνάγνωσι, αὐτὸ ποὺ μάθαινε στὰ ἑλληνόπουλα ἦταν πῶς νὰ χειρίζονται τὰ ὄπλα. Ἦταν ἀνήσυχο πνεῦμα καὶ ἐρχόταν συχνὰ σὲ διαπληκτισμοὺς μὲ Τούρκους τῆς περιοχῆς. Ὅταν πάνω σὲ ἕναν τσακωμὸ τὸ 1805, σκότωσε ἕναν, ἀναγκάστηκε νὰ φύγει ἀπὸ τὴν πόλη κυνηγημένος.

Αρχικά, κατέφυγε στὰ βουνὰ τῆς Λακωνίας. Στὸ πλευρὸ τοῦ πατέρα του, Ἀργύρη, καὶ τοῦ θείου του, Κολοκοτρώνη, ἀκολούθησε τὸν ληστρικό βίο. Ἦ συγγένεια μὲ τὸν Γέρο τοῦ Μοριᾶ προερχόταν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ πατέρα του. Ὁ παππούς του, Δημήτριος, εἶχε παντρευτεῖ τὴν ἀδερφή τοῦ Κωνσταντίνου Κολοκοτρώνη –πατέρα τοῦ Θεόδωρου.

Ἡ κλέφτικη ζωὴ στὰ λακωνικά ὄρη δὲν διήρκεσε πολὺ, καθὼς ζοῦσαν διαρκῶς μὲ τὸν φόβο ὅτι θὰ τοὺς πιάσουν οἱ Τούρκοι. Σύντομα ἀναζήτησαν ἄσυλο στὴν Ζάκυνθο. Ἐκεῖ, οἱ Ἄγγλοι ποὺ κυριαρχοῦσαν στὸ νησί, ἀναγνώρισαν τὶς ἱκανότητές τους καὶ τοὺς ἀπέδωσαν βαθμοὺς ἀξιωματικῶν. Τὰ ἐπόμενα χρόνια, στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ, διακρίθηκαν σὲ ἀρκετὲς μάχες κατὰ τῶν γαλλορῶσων στὸ Ἴονιο.

Ὅταν τὸ 1807 πληροφορήθηκαν γιὰ τὴν ἐξέγερση κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἔσπευσαν στὴν Ἠλεία γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Λαλαῖο τουρκαλβανὸ Ἀλιάγα. Δὲν πρόφτασαν ὅμως, καθὼς ἡ στάση καταπνίγηκε σύντομα καὶ ἔτσι ἀναγκάστηκαν νὰ γυρίσουν στὴν Ζάκυνθο.

Τὸ 1814, μετὰ ἀπὸ πολυετῆ ἀπουσία, ὁ Ἀναγνώστης ἐπέστρεψε στὰ Καλάβρυτα. Θεώρησε ὅτι ὁ τόπος καταγωγῆς του ἦταν τὸ ἰδανικὸ μέρος γιὰ νὰ προετοιμαστεῖ γιὰ τὸν Ἀγῶνα. **Γ**ιὰ τὸν ἴδιο, ἦταν πιὰ ξεκάθαρο ὅτι ἡ Ἐπανάσταση πλησίαζε. **Τὸ** 1817 μνήθηκε στὴν Φιλικὴ Ἐταιρεία καί, ὅπως ἀναφέρεται στὴν βιογραφία του, «ἄρχισε ἔκτοτε νὰ ἐργάζεται νυχθημερόν καὶ ἀκουράστως ὑπὲρ αὐτῆς».

Συγκέντρωνε ὄπλα, πολεμοφόδια, ροῦχα, ἀλλὰ κυρίως ξεσήκωνε τοὺς συμπατριῶτες του. Διατηροῦσε πάντα ἐπαφές μὲ τὸν θεῖό του, Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, ὁ ὁποῖος γνώριζε τὶς ἱκανότητές του καὶ ὅτι μποροῦσε ἀνὰ πᾶσα στιγμή νὰ βασιστεῖ πάνω του.

Ὅταν ξέσπασε ἡ Ἐπανάσταση, ὁ Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας ἦταν αὐτὸς ποὺ πρῶτος ὑψωσε τὴν Ἑλληνικὴ Σημαία

στα Καλάβρυτα. **Έ**πειτα, πρωτοστάτησε σε μία από τις πρώτες ένοπλες πράξεις του Αγώνα. **Μ**αζί με άλλους Πελοποννήσιους όπλαρχηγούς ήγήθηκε της πολιορκίας των όχυρών όπου είχαν καταφύγει οι Τούρκοι στην περιοχή.

Υστερα από πενθήμερη μάχη, οι πολιορκημένοι παραδόθηκαν. **Ο**ί άπώλειες των Έλλήνων ήταν 2 νεκροί και 3 τραυματίες, ενώ των Τούρκων ανυπολόγιστες. **Ο**ί περισσότεροι, άν και άμαχοι, σφαγιάστηκαν. **Ο**ί επαναστάτες πήραν ως λάφυρα πάνω από 100 όπλα, με τα όποια εξόπλισαν άλλους αγωνιστές.

Η παράδοση των Καλαβρύτων θεωρείται ως ή πρώτη κομβική πολεμική επιχείρηση της Έλληνικής Έπανάστασης. **Η** επόμενη στρατιωτική επιτυχία του Στριφτόμπολα όμως, θα επισφραγιζόταν με το αίμά του...

Από την έναρξη της Έπανάστασης, ό Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πίστευε ότι για να επικρατήσουν οι Έλληνες στην Πελοπόννησο, έπρεπε να πέσει ή Τριπολιτσά, που ήταν τό διοικητικό κέντρο των Τούρκων. **Π**αρότι αρκετοί όπλαρχηγοί εξέφρασαν αντίρρήσεις, ή άποψη του Γέρου του Μοριά εν τέλει επικράτησε και στις αρχές του Απριλίου του 1821 ξεκίνησε να καταστρώνει ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο.

Στόχος του ήταν ό σταδιακός αποκλεισμός της Τριπολιτσάς από τα κάστρα των γύρω περιοχών. **Μ**ία κατά μέτωπο επίθεση ήταν αδύνατη, καθώς ή όχύρωση της πόλης ήταν ισχυρότατη. **Ε**πιπλέον, ή αριθμητική ύπεροχή των Τούρκων ήταν καταλυτική. **Π**ολλά στρατόπεδα της Αρκαδίας είχαν πέσει μόνο και μόνο από τόν φόβο μιας ένδεχόμενης έφοδου των υπεράριθμων αντιπάλων.

Ένα από τα λίγα έναπομείναντα «άπόρθητα κάστρα» ήταν τό Λεβίδι. **Χ**τισμένο στην ανατολική πλαγιά του Μαινάλου όρους, σε απόσταση 25 χιλιομέτρων από την Τρίπολη, τό Λεβίδι ήταν μια μικρή κωμόπολη της Αρκαδίας. **Τ**ό στρατόπεδο είχε συσταθεί από τόν Κωνσταντίνο Πετμεζά, τούς ντόπιους όπλαρχηγούς με επικεφαλής τόν Αλέξιο Λεβιδιώτη, αλλά και καπετάνιους από τα Καλάβρυτα.

Στις 12 Απριλίου 1821, μετά από έκκληση του Κολοκοτρώνη, τό στρατόπεδο ενισχύθηκε από τόν άνιψιό του, Αναγνώστη Στριφτόμπολα. **Μ**αζί με τούς άντρες του ό συνολικός αριθμός των Έλλήνων έφτανε τούς 800. **Ο**ί Τούρκοι, που

ἀντιλήφθηκαν τὶς ὑποπτες κινήσεις στὴν περιοχή, ἔστειλαν στράτευμα ποὺ ξεπερνοῦσε τὶς 3.000.

Αρχικά, οἱ Λεβιδιώτες ἀποφάσισαν νὰ πιάσουν τὶς εἰσόδους τοῦ χωριοῦ, ὥστε νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Τούρκους νὰ μποῦν. **Σ**τὸ ἄκουσμα τῆς ἄφιξης τοῦ τουρκικοῦ ἰππικοῦ, ὡστόσο, οἱ περισσότεροι πανικοβλήθηκαν καὶ κατέφυγαν στὸ βουνό. **Σ**ύμφωνα μὲ τὸν Πέτρο Εὐστρατίου Ἰατρίδη ποὺ τὸ 1860 κατέγραψε τὰ γεγονότα στὸ Λεβίδι, ὁ Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας παρέμεινε μόνος μὲ 48 ἄνδρες μέσα στὸ χωριό καὶ ἀποφάσισε νὰ δώσει τὴν μάχη. **Κ**ατὰ ἄλλες καταγραφές, οἱ ἄνδρες του ἦταν 70. **Γ**ιὰ τοὺς τούρκους ὁ ἀριθμὸς σὲ ὅλες τὶς καταγραφές ἦταν 3.000.

«Ὁποῖος ἀπὸ ἐσᾶς εἶναι ἀληθινὸς χριστιανός, ἀγαπᾶ τὸν Θεὸ καὶ θέλει νὰ δεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν Πατρίδα ἐλεύθερη καὶ δὲν φείδεται τῆς ζωῆς του, ἅς μείνει μαζί μου ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν!

Ὁ θάνατος γιὰ ἐμᾶς σήμερα ἀδελφοί, θὰ εἶναι ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Ἐλευθερία τῆς Πατρίδας! **Θ**ὰ εἶναι ἡ ὑπαρξη τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας! **Θ**ὰ εἶναι τέλος πάντων, ἡ δόξα καὶ τὸ καύχημα στὶς ἐπερχόμενες γενιές!

Γιὰ ἐμένα ἀδελφοί, προτιμότερος, μυριάκις προτιμότερος εἶναι ὁ θάνατος, πολεμῶν τοὺς ἐχθροὺς τῆς Πατρίδος, παρά ἡ ζωὴ, φεύγων εἰς τὰ ὄρη ατίμως!».

Σύμφωνα μὲ τὸν Ἰατρίδη, μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Στριφτόμπολας ἐμψύχωσε τοὺς ἄνδρες του.

Στὶς 14 Ἀπριλίου, οἱ Ἕλληνες στὸ Λεβίδι ταμπουρῶθηκαν στὰ σπίτια καὶ μόλις οἱ Τούρκοι μπῆκαν στὸ χωριό καὶ ἄρχισαν νὰ τὰ καΐνε, ξεκίνησαν οἱ μάχες σῶμα μὲ σῶμα.

Σύμφωνα μὲ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἀγωνιστῆ Φωτάκου, **«ὁ** τόπος ἦταν σκοτεινὸς ἀπὸ τὸν καπνὸν τῆς μπαρούτης καὶ τῶν καιομένων ξύλων τῶν οἰκιῶν καὶ δὲν ἐγνώριζεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, διότι ἀνακατώθησαν Τούρκοι καὶ Ἕλληνες».

Μετὰ ἀπὸ 4 ὥρες σκληρῶν συγκρούσεων, ἔφτασαν ἐνισχύσεις ὑπὸ τὸν Δημήτριο Πλαπούτα καὶ ἄλλους ὀπλαρχηγούς. **Γ**ιὰ νὰ ἐμψυχωθοῦν καὶ ἄλλο οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ τρομάξουν οἱ ἐχθροί, διέδιδαν ὅτι ἐρχόταν ὁ Κολοκοτρώνης μὲ 7.000 ἄνδρες. **Π**αράλληλα ὅσοι εἶχαν καταφύγει στὰ βουνὰ ρίχτηκαν στὴν μάχη ποὺ πῆρε ὀμηρικὲς διαστάσεις, μὲ ἀνατροπὴ τοῦ σκηνικοῦ καὶ ἠρωϊκὲς ἀναμετρήσεις λίγων μὲ πολλούς.

Μπροστά στις ἐνισχύσεις καὶ τὴν σθεναρὴ ἐπτάωρη ἄμυνα τῶν Ἑλλήνων, οἱ Τούρκοι τράπηκαν σὲ φυγὴ. **Οἱ** ἀπώλειές τους ὑπολογίζονται περὶ τοὺς 300 ἄνδρες. **Οἱ** ἀπώλειες τῶν Ἑλλήνων ἦταν μόλις 4.

Μεταξὺ αὐτῶν, ἦταν ὁ Ἀναγνώστης Στριφτόμπολας. **Ὁ** ἀγωνιστὴς ἔπεσε ἡρωϊκὰ ἐνῶ πολεμοῦσε σῶμα μετὰ σῶμα. **Κ**ατὰ τὴν διάρκειά τῆς μάχης, προκειμένου νὰ μὴν πέσει τὸ ἠθικὸ τῶν Ἑλλήνων, ὁ θάνατός του κρατήθηκε κρυφός.

Μετὰ τὴν μεγάλη ἐπιτυχία, ἡ μνήμη του τιμήθηκε ὅπως τοῦ ἔπρεπε.

Σήμερα στὴν κεντρικὴ πλατεία τοῦ Λεβιδίου στέκει τὸ ἄγαλμά του. **Ἄ**ν καὶ στὰ σχολικὰ βιβλία δὲν ἀναφέρεται ἡ δράση του, στὸ τόπο ποὺ θυσιάστηκε στέκει πάντα ἐκεῖ. **Ἐ**νας αἰώνιος φύλακας, ἕνας ὑποδειγματικὸς δάσκαλος....

*Δημητρίου Στριφτόμπολα,
τοῦ ὑπὲρ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν
εὐκλεῶς ἀγωνισαμένου
ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἀγῶσι
καὶ ἐνδόξως πεσόντος ἐν τῇ Μάχῃ τοῦ Λεβιδίου,
Αἰωνία ἡ μνήμη!*

(*) Πηγή: <https://www.sansimera.gr/biographies/458> • Ἐπιμέλ. ἡμετ.